

บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้ง
ในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ¹

Roles of Administrative Officers in Conflict Management in Village
Community District Saraburi , Saraburi Province.

สุปราณี สมบูรณ์เจริญยิ่ง ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกับการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองสระบุรี จำนวน 77 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-Test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ 2 กลุ่ม ใช้สถิติ ANOVA ในกรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different)

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน ในอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี พบว่าระดับความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการหลักเลียง รองลงมาคือด้านความร่วมมือร่วมใจ ด้านการปรองดอง ด้านประนีประนอม และด้านการบังคับ ตามลำดับ บทบาทที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีบทบาทสำคัญในการบริหารความขัดแย้งภายในหมู่บ้านและชุมชน อย่างมาก และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองได้รับการพัฒนาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีทักษะ ความสามารถ และศักยภาพที่ต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่

คำสำคัญ : การบริหารความขัดแย้ง , เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง อำเภอเมืองสระบุรี
จังหวัดสระบุรี

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวีปริญญาโท หลักสูตรปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

This research aimed to (1) study the comparison between personal factors. Of administrative staff and conflict management in the village / community in Muang District Saraburi, Saraburi Province The population used in this study was the village headman of the district. Muang Saraburi, 77 people. The tool used for data collection was a questionnaire.

The data were analyzed by statistics, percentage, mean, standard deviation and Hypothesis was tested by using t-test for two groups of samples. ANOVA was used for comparison of more than 2 groups and tested for differences.

The research results were found that

1. From the research results on the role of administrative staff in conflict management in villages / communities in Muang Saraburi District. Saraburi Found that the overall opinion level was at a high level

2. From the research results on the role of administrative staff in conflict management village / community in Muang Saraburi District.

The research results were found that Avoidance Followed by a team of cooperation.

Reconciliation Compromise And control In order of roles in which administrative officers play a significant role in the management

of conflicts within villages and communities, and administrative officers have been developed to provide them with the skills, abilities and potential for performing their duties.

Keywords : conflict management, administrative staff Mueang Saraburi

District Saraburi

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมชนบทของไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีความสงบ เรียบง่ายมีความสมัคสมาน สามัคคี เป็นสังคมที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยหากมีการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยคนจำนวนมาก ก็เป็นไปได้สูงที่จะเกิดความขัดแย้ง และปัญหาเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องจากสภาพนิสัยใจคอ บุคลิกภาพ ทักษะในชีวิต และความรู้ความสามารถของแต่ละคนมีไม่เท่ากัน บางครั้งปัญหาที่เกิดขึ้นก็มีความรุนแรงจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่ขัดแย้งกันและส่งผลกระทบต่อความสามัคคีกันของคนชุมชน ตามมาอีกด้วย (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2556, หน้า 9-10) สังคมปัจจุบันอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรอบด้านและครอบคลุม ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์แทบทุกด้าน เกิดการแข่งขันใน ด้านอำนาจผลประโยชน์ แนวความคิด ความคิด ที่ว่าด้วยค่านิยม อุดมการณ์ ทางศาสนา รวมถึงวัฒนธรรม แม้กระทั่งในหมู่บ้านนั้น เป็นเรื่องที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่พระไพศาล วิสาโล (2550 น.53-57) กล่าวว่า เมื่อการเกิดความขัดแย้งก็มองเป็นเรื่องธรรมดาที่บุคคลต้องมีชีวิตและเรื่องของสังคมนั้น เรามีอาจจะหลีกเลี่ยงและปฏิเสธสิ่งนั้นได้ ควรพึงกระทำคือความเป็นจริงที่เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน และแก้ไขอย่างถูกสภาพไม่มีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายถูกหรือผิดโดยสมบูรณ์ ระวังได้เมื่อทุกฝ่าย ร่วมกันแก้ไขและสอดคล้องกับเป้าหมายจึงมีกฎหมายกำหนดบุคคลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นผู้นำ ทางด้านการปกครองหรือเป็นหัวหน้าของคนในหมู่บ้านเท่านั้น และให้เรียกชื่อตำแหน่งนั้นว่า ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านให้หมู่บ้าน อยู่อย่างสงบสุข คอยปกป้องขจัดทุกข์ภัยตามสมควรเท่าที่สามารถจะกระทำได้ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงาน ประณีประนอมข้อพิพาทของ คณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านไว้ว่า เมื่อมีข้อพิพาท เกิดขึ้นกรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะให้คณะกรรมการหมู่บ้านทำการประณีประนอมข้อพิพาทให้ ก็ ให้แจ้งผู้ใหญ่บ้านทราบในฐานะประธานคณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องดำเนินการพิจารณาแก้ไข ความ ขัดแย้งในหมู่บ้านของตนเอง นอกจากนั้นผู้ใหญ่บ้านในยุคปัจจุบันยังมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง คือ บทบาท ในการบังคับให้คู่กรณีที่เกิดความขัดแย้งยอมทำตามการตัดสินใจหรือคำสั่งตามอำนาจหน้าที่ของ ผู้ปกครองดูแลหมู่บ้าน เพื่อยุติปัญหานั้นให้หมดไป หรือบทบาทในการหลีกเลี่ยงปัญหา เพื่อหลบเลี่ยง ปัญหาที่ไม่สำคัญเปลี่ยนแปลง ประเด็นการสนทนา เพื่อไม่ให้ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งนำข้อโต้แย้งมาหาตนเองได้ หรือบทบาทในการปรองดองปัญหา ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง โดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เป็นคู่ขัดแย้งยอมสละความ ต้องการของตนเองหรือผลประโยชน์ บางส่วนเพื่อให้ฝ่ายตรงข้าม บรรลุความต้องการและพึงพอใจในการแก้ไขปัญหานั้น หรือบทบาทในการขอความร่วมมือร่วมใจจาก คู่ขัดแย้งในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา มีความพร้อมใจ มีความนึกคิดไปในทางเดียวกัน ยอมช่วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยทั้งสองฝ่ายยอมรับการตัดสินใจซึ่งกันและกัน หรือ บทบาทในการประณีประนอม เพื่อให้คู่ขัดแย้งมาทำความตกลงในปัญหาด้วยการยอมผ่อนผันในปัญหาจากหนัก ให้เป็นเบา ด้วยการระงับข้อพิพาทระหว่างกัน

คำถามวิจัย

บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน
ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกับการบริหารความขัดแย้ง
ในหมู่บ้าน/ชุมชน ในอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง การทำตาม
หน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

สมพงษ์ โกโศยกานนท์ (2540, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของบทบาทว่า คือพฤติกรรมของบุคคลที่
แสดงออกให้เหมาะสมกับตำแหน่งที่ครอบครองอยู่ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม ต้องแสดงพฤติกรรม
เป็นผู้นำ ส่วนผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่มต้องแสดงพฤติกรรมของผู้ตาม

สุพัตรา สุภาพ (2538, หน้า 30) ได้ให้ความหมายว่า บทบาทหมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่
ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาท คือ ต้องเลี้ยงลูกเป็นครูบทบาทคือสั่งสอน และ
อบรมนักเรียนให้ดี เป็นคนไข้ บทบาทคือ ต้องปฏิบัติตามหมอสั่ง

ยัง (Yong, 1959, p. 158) ให้ความหมายว่า บทบาทคือ เจ้าหน้าที่ของฐานะตำแหน่งเมื่อบุคคลหนึ่ง
ได้ดำรงตำแหน่ง สิ่งที่ตามมากับตำแหน่งก็คือ การที่เขาจะต้องการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับตำแหน่งอื่นๆ
ทั้งที่สูงกว่าและต่ำกว่าภายในกลุ่มสิ่งที่ตามมากับตำแหน่งอาจเป็นเครื่องกำหนดสำหรับการดำรงตำแหน่งนั้นๆ
เรียกว่า บทบาท

ลีวินสัน (Levinson, 1964 อ้างถึงใน ชัชชัย จันทร์สว่าง, 2545, หน้า 24) เป็นผู้ที่ได้รับอิทธิพลจาก
ลินตัน ได้สรุปความหมายของบทบาท 3 ประการ คือ บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (Norms) ความมุ่งหวัง ข้อ
ห้าม ความรับผิดชอบและอื่นๆ ที่มีลักษณะในตนเองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดซึ่ง
หมายถึงหน้าที่อันควรกระทำ

บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือ
กล่าวอีกนัยหนึ่ง บทบาท คือ แนวทางบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

บรูม และเซลานิค (Broom & Selanick, 1977) อธิบายว่า บทบาท บางครั้งเรียกว่าบทบาททางสังคม
เป็นแบบแผนพฤติกรรมเกี่ยวเนื่องกับตำแหน่งเฉพาะทางสังคมเช่นการเป็นพ่อเป็นครู เป็นต้น

พาร์สัน (Parsons, 1982 อ้างถึงใน วสันต์ ชิงชนะ, 2546, หน้า 12) มีความเห็นว่าฐานะตำแหน่งนั้นมี
บทบาทไปตามฉบับและแบบของสังคม คือ ระบบปฏิบัติการต่อกัน (System Interactions) พาร์สัน ยอมรับ

สถานภาพและบทบาทเป็นคุณลักษณะของคน (ผู้แสดง) บทบาท คือการจัดระเบียบของผู้เริ่มแสดงเป็นการสร้างและกำหนดการมีส่วนร่วมของเขาในการปฏิบัติต่อกันซึ่งเป็นการรวมความหวังที่เกี่ยวกับตนเอง และบุคคลอื่นๆ ที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยส่วนสถานภาพ คือ ตำแหน่งของผู้แสดงภายในสถาบันที่เขาอยู่ โดยการมีส่วนร่วมในสังคมนั้น ๆ (ในระบบสังคมย่อย)

เมอร์ตัน (Merton, 1982 อ้างถึงใน วสันต์ ชิงชนะ, 2546, หน้า 12) ได้เพิ่มแนวคิดความคิดเรื่องฐานะตำแหน่งและบทบาท โดยนำเอาเวลาและสถานที่เข้ามาใช้กับชุดของฐานะตำแหน่งกับชุดของบทบาทคือ คนๆ หนึ่งจะต้องมีตำแหน่งที่ตัวเองจะต้องเข้าไปดำรงเป็นชุด ส่วนที่จะมีมากน้อยแค่ไหนแล้วแต่คนคนนั้นและชนิดของสังคมที่นั้นๆ เป็นสมาชิกอยู่ความหมายของบทบาทเป็นการกล่าวถึง สิทธิและหน้าที่ที่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางสังคมซึ่งบอกให้รู้ว่า แต่ละคนควรจะแสดงบทบาทอะไรบ้างในการเป็นพ่อ เป็นครู และเป็นหน้าที่ที่ต้องแสดงพฤติกรรมตามบทบาทนั้นๆ และเขาก็สามารถเรียกร้องหรืออ้างสิทธิอันนี้ได้อย่างชอบธรรม

จากความหมายของบทบาทที่ได้ทบทวนมาสามารถสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึงพฤติกรรมที่จะต้องปฏิบัติตามโดยถูกกำหนดด้วยตำแหน่ง ให้บุคคลต้องกระทำตามสิทธิ อำนาจหน้าที่ที่ดำรงอยู่ ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมที่จะต้องปฏิบัติจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานภาพของแต่ละบุคคลและชนิดของสังคมนั้นเป็นส่วนใหญ่

บทบาทของผู้ใหญ่บ้าน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2547 พระราชบัญญัติลักษณะ

ท้องที่ พุทธศักราช 2547 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดของประเทศไทย และนับเป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนภูมิภาค ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ มีที่มาจาก การเลือกของประชาชนในหมู่บ้านโดยตรง แต่ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแต่เดิมผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกจะอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ 5 ปี ต่อมาได้มีการแก้ไขให้มีการพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ซึ่งการเข้าสู่ตำแหน่งโดยการเลือกของประชาชนโดยตรงนี้ ถือว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนของประชาชน แต่ถ้าหากจะพิจารณาจากบทบาท อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แล้วจะพบว่าผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเป็นตัวแทนของราชการ ซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีฐานะเป็นผู้นำในทางสังคมหรือเป็นผู้นำชุมชนอีกด้วยซึ่งอาจแยกพิจารณาบทบาททั้งสามประการได้ดังนี้

1. บทบาทของการเป็นตัวแทนประชาชน

ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่ประชาชนเลือกโดยตรง เมื่อเป็นเช่นนี้ฐานะของผู้ใหญ่บ้านย่อมเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชน ซึ่งต้องรับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นหรือความเดือดร้อนของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือโดยทันเวลาที่ ดังนั้นเมื่อราษฎรในความปกครองมีเรื่องเดือดร้อนต้องถือเป็นธุระจัดการโดยเร็วให้ในขณะเดียวกันก็ต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการ

ปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับทุกภาคส่วนจึงค่อนข้างใกล้ชิดและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. บทบาทของการเป็นตัวแทนของทางราชการ

บทบาทนี้เกิดขึ้นตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการปกครอง ด้านการรักษาความสงบ

เรียบร้อย อำนาจหน้าที่ทางอาญา อำนาจความเป็นธรรม ฯลฯ การกำหนดบทบาทดังกล่าว ทำให้ผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นตัวแทนของราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งจะพบว่ากฎหมายกำหนดอำนาจการบังคับบัญชาของผู้ใหญ่บ้าน โดยให้ข้าราชการปกครองอันได้แก่ ผู้ว่า

ราชการจังหวัด นายอำเภอ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสามารถให้คุณให้โทษแก่ผู้ใหญ่บ้านได้สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ใหญ่บ้านมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ และกลายเป็นจักรกลที่สำคัญของการปกครองในราชการส่วนภูมิภาคในที่สุด และจากข้อเท็จจริงจะปรากฏอยู่เสมอว่า ในการติดต่อระหว่างหน่วยราชการต่างๆ กับราษฎรในหมู่บ้านไม่ว่าเรื่องใดๆ จะต้องอาศัยผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวกลางคอยประสานงานและสื่อกลางในการประสานงานทำความเข้าใจกับประชาชนในหมู่บ้านทุกงานของภาครัฐและเอกชน

3. บทบาทของการเป็นผู้นำของชุมชน

เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานปกครอง มีอำนาจปกครองดูแลราษฎรในท้องที่ของตน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นผู้นำทางการ แต่หากศึกษาพิจารณาจากข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ในสังคมแล้ว จะเห็นว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำทางธรรมชาติ มีฐานะและบทบาททางสังคมเด่นกว่าบุคคลอื่นในสังคมชนบท ดังนั้นโดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ใหญ่บ้านจะมีความประพฤติถูกต้องทำนองคลองธรรมเป็นผู้นำที่กล้าแสดงออก เพื่อปกป้องช่วยเหลือประชาชน ลูกบ้านจึงแสดงความเคารพเชื่อถือ นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นผู้นำทางสังคม บทบาทดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ใหญ่บ้านจะเข้าไปมีส่วนอย่างมากในการบริหารและจัดการพัฒนาทางสังคม ผู้ใหญ่บ้านในฐานะตัวแทนประชาชนมีหน้าที่ช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนสะพาน แหล่งน้ำ และการพัฒนาอาชีพ โดยใช้งบประมาณจากรายได้ของท้องถิ่น หรือจากส่วนราชการ จากความเคารพนับถือของประชาชนที่มีต่อผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนในฐานะลูกบ้านมีส่วนที่จะส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญตามความต้องการในหมู่บ้านของตนเองซึ่งการเป็นผู้นำพัฒนาโดยใช้แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กลไกของหมู่บ้านโดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ

แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

เทพพนม เมืองแมนและสวิง สุวรรณ (2529 หน้า 35-36) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งว่ามีความสลับซับซ้อนมาก จึงจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาอย่างรอบคอบไม่มีข้อตกลงสากลต่างๆ ไปเกี่ยวกับเรื่องความขัดแย้ง การตัดสินใจในแง่ของคุณค่าเกี่ยวกับความขัดแย้ง จึงออกมาในลักษณะการประเมินว่าดีหรือไม่ดี เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งการประเมินดังกล่าวนำไปสู่ความจำเป็นต้องหาคำตอบ 2 ลักษณะ คือ ความขัดแย้งควรจะถูกขจัดหรือแก้ไขหรือไม่และเมื่อความขัดแย้งเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา ดังนั้นจึงสมควรที่จะกระตุ้นให้เกิดขึ้นแต่ภายในขอบเขตที่จำกัดหรือไม่

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2534 หน้า 13-14) เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับ คือ ความขัดแย้งระหว่างแนวความคิดเดิม และแนวความคิดปัจจุบันไว้ 3 สมัย คือ

1. แนวคิดสมัยเดิม เชื่อว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งเลวร้ายเป็นความล้มเหลวของการบริหาร จึงควรหลีกเลี่ยงและกำจัดให้หมดไปเป็นยุคสมัยที่เชื่อว่าองค์การที่ดีต้องมีความราบรื่นปราศจากความขัดแย้ง
2. แนวคิดสมัย มุ่งพฤติกรรมเชื่อว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องของความต้องการและผลประโยชน์ เกิดขึ้นเสมอในองค์การ บางครั้งความขัดแย้งนำมาซึ่งความคิดและวิธีการที่ดีมีประโยชน์ ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาที่ดีกว่าบางครั้งความขัดแย้งก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์การ จึงต้องรู้วิธีจัดการใช้ความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์
3. แนวความคิดสมัยใหม่เชื่อว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในองค์การมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับแบบของความขัดแย้งบางอย่างจะส่งเสริมให้กลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพองค์การที่ปราศจากความขัดแย้งจะเฉื่อยชาหยุดอยู่กับที่ องค์การที่มีความขัดแย้งในระดับที่พอเหมาะจะช่วยให้คนมีความตื่นตัวกระตือรือร้น และมีความคิดสร้างสรรค์

สรุปว่า ทุกหน่วยงานหรือองค์การมีความขัดแย้ง ซึ่งอาจเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มบุคคล ผู้บริหารควรมีทัศนคติหรือยอมรับว่าความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติเป็นของปกติที่เกิดขึ้นในหน่วยงานความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นเมื่อความคิดเห็น ค่านิยม ทัศนคติ หรือความคาดหวังแตกต่างกันในการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานนั้น

สมมติฐานการวิจัย

. ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่แตกต่างกันมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน ในอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยสุตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane1967 อ้างในสุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2556) จำนวน 77 คน เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน
ชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ส่วนที่ 2. ข้อมูลการแสดงบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน /
ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี ในส่วนที่ 2. กำหนดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง
น้อยและน้อยที่สุด ส่วนที่ 3. เป็นการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เพิ่มเติมจากข้อคำถาม ผู้วิจัยได้นำ
แบบสอบถามมาทดสอบคุณภาพ คือ 1) นำแบบสอบถามมาพบอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ
เนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงคกับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC
มีค่า 0.7 ขึ้นไป) ได้ค่า IOC= 1.0 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกลุ่มอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าคะแนนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่
0.75

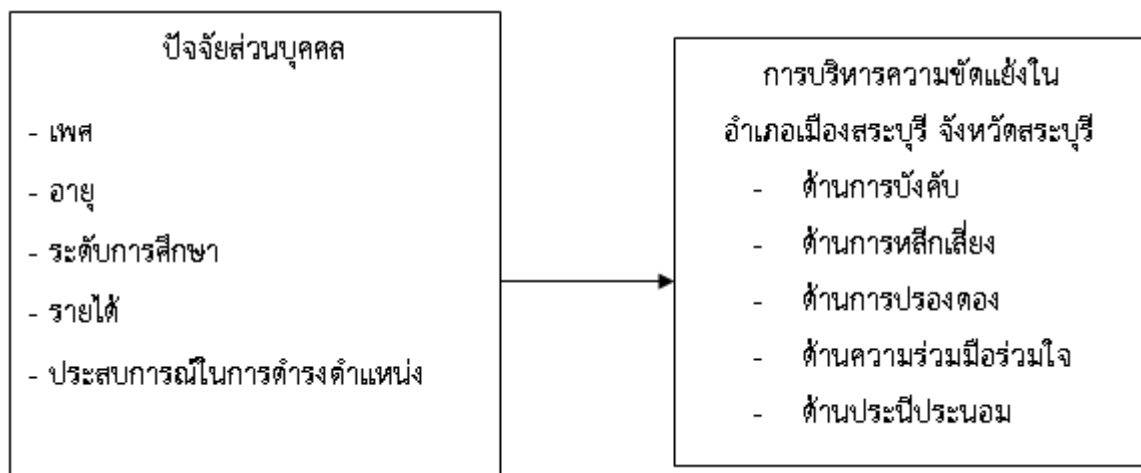
การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เข้าพบกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองสระบุรี ทุกคน เพื่อแจ้ง
วัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอความอนุเคราะห์เข้าถึงข้อมูลปฐมภูมิได้แก่แบบสอบถามโดยขอ
ความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างอิสระข้อมูลของกลุ่ม
ตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้นระยะเวลาใน
การดำเนินการระหว่างเดือน กันยายน - พฤศจิกายน 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ใช้โปรแกรมทางสถิติสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์
ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage) ส่วนการจัดการของท้องถิ่นแบบมี
ส่วนร่วมในระบบการดูแลระยะยาว โดยประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนาและนำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ
ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรต้นและตัวแปรตามเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในเขตอำเภอเมือง

สระบุรี ใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ใช้การวิเคราะห์การ
ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบปัจจัยตัวแปรต้นส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยปัจจัยส่วน
บุคคล การจัดการของท้องถิ่นในระบบการดูแลระยะยาวเป็นตัวแปรพยากรณ์และใช้ความคิดเห็นต่อคุณภาพ
ชีวิตของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาเป็นตัวแปรตาม (ดังภาพแสดง)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้านชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย ด้านการบังคับ ด้านหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม ด้านความร่วมมือร่วมใจ และด้านการประนีประนอม โดยมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลีกเลี่ยง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือร่วมใจมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.15, ด้านการประนีประนอม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 , ด้านประนีประนอม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ,และด้านการบังคับ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ระดับบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านการบังคับโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.602 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.051 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งยุติลงเนื่องจากท่านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณีได้รับทราบถึงผลการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมาก ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีท่านแสดงบทบาทตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่โดยสั่งให้คู่กรณียอมรับการแก้ไขของท่าน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.01 รองลงมาคือ ปัญหาความขัดแย้งยุติลงเนื่องจากท่านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 และท่านใช้ความเป็นเครือญาติบังคับให้ญาติกำนันผู้ใหญ่บ้านของคู่กรณีช่วยเจรจาให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ และ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีขึ้นการ

ตัดสินยุติความขัดแย้งของท่านได้รับการโต้แย้งของท่านได้รับการโต้แย้งจากผลหรือการตัดสินยุติเรื่อง
มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.01

ระดับบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมือง
สระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านหลักเลียงโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.208 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่
ท่านตัดสินปัญหาความขัดแย้งของคู่กรณีโดย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่าน
ได้หลักเลียงการรับผลตอบแทนจากการแก้ไขปัญหาลบลง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.32รองลงมาคือ ระหว่างการ
สนทนปัญหาเกิดการโต้แย้งของคู่กรณี ท่านได้ระงับเหตุการณ์ เพื่อหลักเลียงปัญหายืดเยื้อหรือเสียเวลาของ
ท่าน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 ,เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน ท่านได้แสดงบทบาท แก้ไขปัญหาทุก
ครั้ง เพื่อเป็นหลักเลียงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.03 ,ท่านได้
หลักเลียงในการเจรจาต่อรองในเรื่องผลประโยชน์เพื่อตัดสินยุติข้อปัญหาความขัดแย้งของคู่กรณีและญาติของ
ทั้งสองฝ่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 และท่านได้หลักเลียงในการเจรจาต่อรองในเรื่องผลประโยชน์เพื่อตัดสิน
ยุติข้อปัญหาความขัดแย้งของคู่กรณีและญาติของทั้งสองฝ่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.64 ตามลำดับ

ระดับบทบาทด้านการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน
อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านการปรองดองโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.516 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ได้แก่ ท่านใช้อำนาจหน้าที่ด้วยวิธีการอ้อมๆในปัญหาก่อนใช้มาตรการกฎหมายแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่
เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน ท่านได้ใช้เวลาไปพูดคุย กับคู่กรณี
แต่ละฝ่ายที่บ้านเพื่อลดความขัดแย้งก่อนจะมีการ ตกลงใน

ข้อพิพาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ตามลำดับ ข้อที่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่านใช้ความศรัทธา
และความเชื่อถือจากลูกบ้านในการยุติปัญหาของคู่กรณีด้วยสันติวิธี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ,ท่านให้ความรู้
ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึก ลูกบ้านให้มีความรักสามัคคี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่าง
กันขึ้นภายในและภายนอกหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และท่านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นวิธีให้คู่กรณี
ยอมรับข้อตกลงแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ตามลำดับ ข้อที่ระดับความคิดเห็น
ปานกลาง ได้แก่ ท่านได้ชี้แจงคู่กรณีเข้าใจถึงผลกระทบและโทษที่จะได้รับตามกฎหมาย เมื่อคู่กรณีไม่ยอมรับ
ข้อตกลงด้วยสันติวิธี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45

ระดับบทบาทด้านการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน
อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านความร่วมมือร่วมใจโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
4.15 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.059 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่มีข้อที่มีระดับความคิดเห็น
มากที่สุด ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่านแต่งตั้งบุคคลในหมู่บ้านเข้าร่วมในการตัดสินปัญหาความ
ขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ,ท่านได้เชิญผู้อาวุโสหรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการพิจารณาแก้ไข

ปัญหาความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ,ในการพิจารณาปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของท่าน เพื่อความเป็นกลางของคามยุติธรรม ได้แต่งตั้งบุคคลในหมู่บ้านเข้าร่วมในการตัดสินปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ,การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน ท่านได้ขอให้ลูกบ้านร่วมมือเข้าร่วมกระบวนการช่วยแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ,การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน ท่านได้ขอให้ลูกบ้านร่วมมือเข้าร่วม

กระบวนการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ ท่านติดตามผลจากการจัดอบรมให้ความรู้จากส่วนราชการหรือวิทยากร ลูกบ้านของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับบทบาทด้านการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านประนีประนอมโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.018 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่มีข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่านได้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือกระบวนการการแก้ไขข้อยุติ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 ,ท่านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยในการต่อรองอะลุ่มอล่วย ให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไข และข้อตกลงระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 ,เมื่อมีการแก้ไขความขัดแย้งในหมู่บ้าน ท่านได้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือกระบวนการแก้ไขข้อยุติมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 ,ท่านแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีปรองดองตามข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นผลสำเร็จที่ได้จากการแก้ไขมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 ,ท่านยกกรณีตัวอย่างความรุนแรงที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่ยอมความกันเพื่อให้คู่กรณีเกิดการประนีประนอม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 และท่านอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นตามตัวบทกฎหมายกับทั้งสองฝ่ายเพื่อประนีประนอมให้คู่กรณียุติความขัดแย้งระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 : ความแตกต่างของบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี			สถิติ (ANOVA)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		
30-40 ปี	16	4.07	0.049	2.442	0.122
41-50 ปี	61	4.00	0.159		
รวม	77	4.02	0.145		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาดังตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐาน มีค่า ANOVA = 2.442 และ Sig = 0.122 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 สรุปได้ว่า อายุของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในอำเภอเมืองสระบุรีที่แตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 : ความแตกต่างของบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี			สถิติ (ANOVA)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		
	มัธยมศึกษา / ปวช,	56	3.99		
ปวส,	5	4.10	0.000		
ปริญญาตรี	16	4.07	0.049		
รวม	77	4.02	0.145		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาดังตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน มีค่า ANOVA = 2.467 และ Sig = 0.092 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 สรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในอำเภอเมืองสระบุรีที่แตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3 : ความแตกต่างของบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี			สถิติ (ANOVA)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		
	ค้าขาย	2	4.10		
ลูกจ้าง	2	4.10	0.000		
เกษตรกร	73	4.01	0.147		
รวม	77	4.02	0.145		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาดังตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน มีค่า ANOVA = 0.672 และ Sig = 0.514 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 สรุปได้ว่าอาชีพของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในอำเภอเมืองสระบุรีที่แตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4: ความแตกต่างของบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี จำแนกตามรายได้

รายได้	บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี			สถิติ (ANOVA)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		
	5,001-10,000 บาท	4	4.02		
10,001-15,000 บาท	32	3.92	0.179		
15,001-20,000 บาท	39	4.09	0.011		
20,001-25,000 บาท	2	4.10	0.000		
รวม	77	4.02	0.145		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการศึกษาดังตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน มีค่า ANOVA = 13.609 และ Sig = 0.000* ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 สรุปได้ว่ารายได้ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในอำเภอเมืองสระบุรีที่แตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 5 : ความแตกต่างของบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง	บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในอำเภอเมืองสระบุรี			สถิติ (ANOVA)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		
	11-20 ปี	75	4.01		
21-30 ปี	2	4.08	0.024		
รวม	77	4.02	0.145		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาดังกล่าวที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน มีค่า ANOVA = 0.409 และ Sig = 0.524 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 สรุปได้ว่าประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในอำเภอเมืองสระบุรีที่แตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลีกเลี่ยง รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือร่วมใจ ด้านการปรองดอง ด้านประนีประนอม และด้านการบังคับ ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

ระดับบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านการบังคับโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งยุติลงเนื่องจากท่านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณีได้รับทราบถึงผลการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมาก ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่กรณี ท่านแสดงบทบาทตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่โดยสั่งให้คู่กรณียอมรับการแก้ไขของท่าน รองลงมาคือ ปัญหาความขัดแย้งยุติลงเนื่องจากท่านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น และท่านใช้ความเป็นเครือข่ายบังคับให้ญาติกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของคู่กรณีช่วยเจรจาให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

ระดับบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านหลีกเลี่ยงโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่านตัดสินปัญหาความขัดแย้งของคู่กรณีโดย ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่านได้หลีกเลี่ยงการรับผลตอบแทนจากการแก้ไขปัญหาลบลง รองลงมาคือ ระหว่างการสนทนาปัญหาเกิดการโต้แย้งของคู่กรณี ท่านได้ระงับเหตุการณ์ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหายืดเยื้อหรือเสียเวลาของท่าน และ เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน ท่านได้แสดงบทบาท แก้ไขปัญหาทุกครั้ง เพื่อเป็นหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก ตามลำดับ

ระดับบทบาทด้านการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชน อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านการปรองดองโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ท่านใช้อำนาจหน้าที่ด้วยวิธีการอ้อมๆ ในปัญหาก่อนใช้มาตรการกฎหมายแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน ท่านได้ใช้เวลาไปพูดคุย กับคู่กรณีแต่ละฝ่ายที่บ้านเพื่อลดความขัดแย้งก่อนจะมีการ ตกลงในข้อพิพาท ข้อที่ระดับความ

คิดเห็นมาก ได้แก่ ท่านใช้ความศรัทธาและความเชื่อถือจากลูกบ้านในการยุติปัญหาของคู่อริด้วยสันติวิธีตามลำดับ

ระดับบทบาทด้านการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชนอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านความร่วมมือร่วมใจโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมาก ได้แก่ ท่านแต่งตั้งบุคคลในหมู่บ้านเข้าร่วมในการตัดสินปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รองลงมา ท่านได้เชิญผู้อาวุโสหรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการพิจารณาแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และในการพิจารณาปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของท่าน เพื่อความเป็นกลางของความยุติธรรม ได้แต่งตั้งบุคคลในหมู่บ้านเข้าร่วมในการตัดสินปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

ระดับบทบาทด้านการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน / ชุมชนอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ด้านประนีประนอมโดยรวมมีความคิดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมาก ได้แก่ ท่านได้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือกระบวนการแก้ไขข้อ รองลงมา ท่านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยในการต่อรองอะลุ่มอล่วย ให้คู่อริยอมรับเงื่อนไข และข้อตกลงระหว่างกัน และเมื่อมีการแก้ไขความขัดแย้งในหมู่บ้าน ท่านได้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือกระบวนการแก้ไขข้อยุติตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการบริหารความขัดแย้งในหมู่บ้าน/ชุมชน ในอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีบทบาทสำคัญในการบริหารความขัดแย้งภายในหมู่บ้านและชุมชน อย่างมาก ทั้งนี้บทบาทที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองได้รับนั้นจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีทักษะ ความสามารถ และมีศักยภาพที่ต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตน ผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้ผู้กำกับดูแลเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้ความสำคัญต่อการเสริมศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2551). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2547 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2544). การระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กังวาลย์ บัวจีบ. (2544). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลลาโพ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี . วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

กันต์กมล ไชยราช. (2551). ผู้นำท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนกรณีศึกษาอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการ ปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ และคณะ. (2555). การประเมินการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดใน 3 กลุ่มพื้นที่ตามแผนปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็งชนเขาเสพติดยั่งยืน. ค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563, จาก: <http://nctc.oncb.go.th>

เกสร เสวตรนิสากร. (2549). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

คณศวร เกาอินทร์. (2544). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย กรณีศึกษาอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

จิตติวัฒน์ งอกคำ. (2562). บทบาทผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนศึกษากรณี จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.